

ภาคผนวก

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3

เอกเทศสัญญาว่าด้วย

ฮีม ฝากทรัพย์สิน

เก็บของในคลังสินค้า

ประนีประนอมยอมความ

และการพินันชั้นต่อ

ลักษณะ ๔

ฮีม

หมวด ๑

ฮีมใช้คงรูป

มาตรา ๒๕๐ อันว่าฮีมใช้คงรูปนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ให้ฮีม ให้บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ฮีม ใช้สอยทรัพย์สินสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้เปล่า และผู้ฮีมตกลงว่าจะคืนทรัพย์สินนั้น เมื่อได้ใช้สอยเสร็จแล้ว

มาตรา ๒๕๑ การให้ฮีมใช้คงรูปนั้น ท่านว่าย่อมบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินซึ่งให้ฮีม

มาตรา ๒๕๒ ค่าฤชาธรรมเนียมในการทำสัญญาก็ดี ค่าส่งมอบและค่าส่งคืนทรัพย์สินซึ่งฮีมก็ดี ย่อมตกแก่ผู้ฮีมเป็นผู้เสีย

มาตรา ๒๕๓ ทรัพย์สินซึ่งฮีมนั้น ถ้าผู้ฮีมเอาไปใช้การอย่างอื่นนอกจากการอันเป็นปกติแก่ทรัพย์สินนั้น หรือนอกจากการอันปรากฏในสัญญาก็ดี เอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอยก็ดี เอาไปไว้นานกว่าที่ควรจะเอาไว้มิได้ก็ดี ท่านว่าผู้ฮีมจะต้องรับผิดชอบเหตุทรัพย์สินนั้นสูญหาย หรือบุบสลายไปอย่างหนึ่งอย่างใดแม้ถึงจะเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าถึงอย่างไรๆ ทรัพย์สินนั้นก็คงจะต้องสูญหายหรือบุบสลายอยู่นั่นเอง

มาตรา ๒๕๔ ผู้ฮีมจำต้องสงวนทรัพย์สินซึ่งฮีมไปเหมือนเช่นวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง

มาตรา ๒๕๕ ในกรณีทั้งหลายดังกล่าวไว้ในมาตรา ๒๕๓ นั้นก็ดีหรือถ้าผู้

ยืมประพตติฝ่าฝืนต่อความในมาตรา ๖๔๘ ก็คือผู้ให้ยืมจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๖๔๖ ถ้ามิได้กำหนดเวลาเกินไว้ ท่านให้คืนทรัพย์สินที่ยืม เมื่อผู้ยืมได้ใช้สอยทรัพย์สินนั้นเสร็จแล้วตามการอันปรากฏในสัญญา แต่ผู้ให้ยืมจะเรียกคืนก่อนนั้นก็ได้อีกเมื่อเวลาได้ล่วงไปพอแก่การที่ผู้ยืมจะได้ใช้สอยทรัพย์สินนั้นเสร็จแล้ว

ถ้าเวลาก็มิได้กำหนดเกินไว้ ทั้งในสัญญาก็ไม่ปรากฏว่ายืมไปใช้เพื่อการใดไซ้ร้ ท่านว่าผู้ให้ยืมจะเรียกของคืนเมื่อไรก็ได้

มาตรา ๖๔๗ ค่าใช้จ่ายอันเป็นปกติแก่การบำรุงรักษาทรัพย์สินซึ่งยืมนั้น ผู้ยืมต้องเป็นผู้เสีย

มาตรา ๖๔๘ อันการยืมใช้คงรูป ย่อมระงับสิ้นไปด้วยมรณะแห่งผู้ยืม

มาตรา ๖๔๙ ในข้อความรับผิดชอบเพื่อเสียค่าทดแทนอันเกี่ยวกับการยืมใช้คงรูปนั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันสิ้นสัญญา

หมวด 2

ยืมใช้สิ้นเปลือง

มาตรา ๖๕๐ อันว่ายืมใช้สิ้นเปลืองนั้น คือสัญญาซึ่งผู้ให้ยืมโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินชนิดใช้ไปสิ้นไปนั้น เป็นปริมาณที่กำหนดให้ไปแก่ผู้ยืมและผู้ยืมตกลงว่าจะคืนทรัพย์สินเป็นประเภทชนิด และปริมาณเช่นเดียวกันให้แก่ตนทรัพย์สินซึ่งให้ยืมนั้น

สัญญานี้ย่อมบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ยืม

มาตรา ๖๕๑ ค่าฤชาธรรมเนียมในการทำสัญญาก็ดี ค่าส่งมอบและค่าส่งคืนทรัพย์สินซึ่งยืมก็ดี ย่อมตกแก่ผู้ยืมเป็นผู้เสีย

มาตรา ๖๕๒ ถ้าในสัญญาไม่มีกำหนดเวลาให้คืนทรัพย์สินซึ่งยืมไปผู้ให้ยืมจะบอกกล่าวแก่ผู้ยืมให้คืนทรัพย์สินภายในเวลาอันควร ซึ่งกำหนดให้ในคำบอกกล่าวนั้นก็ได้อีก

มาตรา ๖๕๓ การกู้ยืมเงินกว่าห้าสิบบาทขึ้นไปนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่

ในการกู้ยืมเงินมีหลักฐานเป็นหนังสือนั้น ท่านว่าจะนำสืบการใช้เงินได้ต่อเมื่อ

มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ให้ยืมมาแสดง หรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมนั้นได้เวนคืนแล้ว หรือได้แทงเพิกถอนลงในเอกสารนั้นแล้ว

มาตรา ๒๔๕ ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้น ก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละ สิบห้าต่อปี

มาตรา ๒๔๕ ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยในดอกเบี้ยที่ค้างชำระแต่ที่ว่าเมื่อดอกเบี้ยค้างชำระไม่น้อยกว่าปีหนึ่ง คู่สัญญากู้ยืมจะตกลงกันให้เอาดอกเบี้ยนั้นทบเข้ากับต้นเงินแล้วให้คิดดอกเบี้ยในจำนวนเงินที่ทบเข้ากันนั้นก็ได้ แต่การตกลงเช่นนั้นต้องทำเป็นหนังสือ

ส่วนประเพณีการค้าขายที่คำนวณดอกเบี้ยต้นในบัญชีเดินสะพัดก็ดี ในการค้าขายอย่างอื่นทำนองเช่นว่านี้ก็ดี หากอยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติซึ่งกล่าวมาในวรรคก่อนนั้นไม่

มาตรา ๒๔๖ ถ้าทำสัญญากู้ยืมเงินกัน และผู้กู้ยืมยอมรับเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่นแทนจำนวนเงินนั้นไว้ ท่านให้คิดเป็นหนี้เงินค้างชำระโดยจำนวนเท่ากับราคาท้องตลาดแห่งสิ่งของหรือทรัพย์สินนั้นในเวลาและ ณ สถานที่ส่งมอบ

ถ้าทำสัญญากู้ยืมเงินกัน และผู้ให้กู้ยืมยอมรับเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่นเป็นการชำระหนี้แทนเงินที่กู้ยืมไว้หรืออันระงับไปเพราะการชำระเช่นนั้น ท่านให้คิดเป็นจำนวนเท่ากับราคาท้องตลาดแห่งสิ่งของหรือทรัพย์สินนั้นในเวลาและ ณ สถานที่ส่งมอบ

ความตกลงกันอย่างใด ๆ ชัดกับข้อความดังกล่าวมานี้ท่านว่าเป็นโมฆะ

ลักษณะ ๑๐

ฝากทรัพย์

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๒๔๗ อันว่าฝากทรัพย์นั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ฝากส่งมอบทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับฝาก และผู้รับฝากตกลงว่าจะเก็บรักษาทรัพย์สินนั้นไว้ในอารักขาแห่งตน แล้วจะคืนให้

มาตรา ๒๔๘ ถ้าโดยพฤติการณ์ฟังคาดหมายได้ว่า เขารับฝากทรัพย์ก็เพื่อ

จะได้รับบำเหน็จค่าฝากทรัพย์สินเท่าที่ชำระ ท่านให้ถือว่าเป็นอันได้ตกลงกันแล้วโดยปริยายว่ามีบำเหน็จเช่นนั้น

มาตรา ๒๘๙ ถ้าการรับฝากทรัพย์สินเป็นการทำให้เปล่าไม่มีบำเหน็จชำระ ท่านว่าผู้รับฝากจำต้องใช้ความระมัดระวังสงวนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้น เหมือนเช่นเคยประพฤติในกิจการของตนเอง

ถ้าการรับฝากทรัพย์สินนั้นมีบำเหน็จค่าฝาก ท่านว่าผู้รับฝากจำต้องใช้ความระมัดระวังและใช้ฝีมือเพื่อสงวนทรัพย์สินนั้นเหมือนเช่นวิญญูชนจะพึงประพฤติโดยพฤติการณ์ดั่งนั้น ทั้งนี้ย่อมรวมทั้งการใช้ฝีมืออันพิเศษเฉพาะการในที่ซึ่งใช้ฝีมือเช่นนั้นด้วย

ถ้าและผู้รับฝากเป็นผู้มีวิชาชีพเฉพาะกิจการค้าขายหรืออาชีพอย่างหนึ่งอย่างใด ก็จำต้องใช้ความระมัดระวังและใช้ฝีมือเท่าที่เป็นธรรมดาจะต้องใช้และสมควรจะต้องใช้ในกิจการค้าขายหรืออาชีพอย่างนั้น

มาตรา ๒๙๐ ถ้าผู้ฝากมิได้อนุญาต และผู้รับฝากเอาทรัพย์สินซึ่งฝากนั้น ออกใช้สอยเอง หรือเอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอยหรือให้บุคคลภายนอกเก็บรักษา ไซ้ ท่านว่าผู้รับฝากจะต้องรับผิดชอบเมื่อทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นสูญหายหรือบุบสลายอย่างหนึ่งอย่างใด แม้ถึงจะเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าถึงอย่างไร ๆ ทรัพย์สินนั้นก็คงจะต้องสูญหายหรือบุบสลายอยู่นั้นเอง

มาตรา ๒๙๑ ถ้าบุคคลภายนอกอ้างว่ามีสิทธิเหนือทรัพย์สินซึ่งฝากและยื่นฟ้องผู้รับฝากก็ดี หรือยึดทรัพย์สินนั้นก็ดี ผู้รับฝากต้องรีบบอกกล่าวแก่ผู้ฝากโดยพลัน

มาตรา ๒๙๒ ถ้าได้กำหนดเวลาไว้ว่าจะพึงคืนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเมื่อไร ท่านว่าผู้รับฝากไม่มีสิทธิจะคืนทรัพย์สินก่อนถึงเวลากำหนด เว้นแต่ในเหตุจำเป็นอันมิอาจจะก้าวล่วงเสียได้

มาตรา ๒๙๓ ถึงแม้ว่าคู่สัญญาจะได้กำหนดเวลาไว้ว่าจะพึงคืนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเมื่อไรก็ตาม ถ้าว่าผู้ฝากจะเรียกคืนในเวลาใด ๆ ผู้รับฝากก็ต้องคืนให้

มาตรา ๒๙๔ ถ้าคู่สัญญาไม่ได้กำหนดเวลาไว้ว่าจะพึงคืนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเมื่อไรไซ้ ผู้รับฝากอาจคืนทรัพย์สินนั้นได้ทุกเมื่อ

มาตรา ๒๙๕ ผู้รับฝากจำต้องคืนทรัพย์สินซึ่งรับฝากไว้ให้แก่ผู้ฝาก หรือทรัพย์สินนั้นฝากในนามของผู้ใด คืนให้แก่ผู้นั้นหรือผู้รับฝากได้รับคำสั่งโดยชอบให้คืนทรัพย์สินนั้นไปแก่ผู้ใดคืนให้แก่ผู้นั้น

แต่หากผู้ฝากทรัพย์สินตาย ท่านให้คืนทรัพย์สินนั้นให้แก่ทายาท

มาตรา ๒๒๖ เมื่อคืนทรัพย์สิน ถ้ามีดอกผลเกิดแต่ทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเท่าใด ผู้รับฝากจำต้องส่งมอบพร้อมไปกับทรัพย์สินนั้นด้วย

มาตรา ๒๒๗ ค่าคืนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้น ย่อมตกแก่ผู้ฝากเป็นผู้เสีย

มาตรา ๒๒๘ ค่าใช้จ่ายอันควรแก่การบำรุงรักษาทรัพย์สินซึ่งฝากนั้น ผู้ฝากจำต้องชดใช้ให้แก่ผู้รับฝาก เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้โดยสัญญาฝากทรัพย์สินว่าผู้รับฝากจะต้องออกเงินค่าใช้จ่ายนั้นเอง

มาตรา ๒๒๙ ถ้าไม่ได้กำหนดเวลาไว้ในสัญญา หรือไม่มีกำหนดโดยจารีตประเพณีว่าบำเหน็จค่าฝากทรัพย์สินนั้นจะพึงชำระเมื่อไรไซ้ ท่านให้ชำระเมื่อคืนทรัพย์สินซึ่งฝาก ถ้าได้กำหนดเวลากันไว้เป็นระยะอย่างไร ก็พึงชำระเมื่อสิ้นระยะเวลานั้นทุกคราวไป

มาตรา ๒๓๐ ผู้รับฝากชอบที่จะยึดหน่วงเอาทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นไว้ได้ จนกว่าจะได้รับเงินบรรดาที่ค้างชำระแก่ตนเกี่ยวด้วยการฝากทรัพย์สินนั้น

มาตรา ๒๓๑ ในข้อความรับผิดชอบเพื่อใช้เงินบำเหน็จค่าฝากทรัพย์สินก็ดี ชดใช้เงินค่าใช้จ่ายก็ดี ใช้ค่าสินไหมทดแทนเกี่ยวแก่การฝากทรัพย์สินก็ดี ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันสิ้นสัญญา

หมวด ๓

วิธีเฉพาะการฝากเงิน

มาตรา ๒๓๒ ถ้าฝากเงิน ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้รับฝากไม่พึงต้องส่งคืนเป็นเงินทองตราอันเดียวกันกับที่ฝาก แต่จะต้องคืนเงินให้ครบจำนวน

อนึ่งผู้รับฝากจะเอาเงินซึ่งฝากนั้นออกใช้ก็ได้ แต่หากจำต้องคืนเงินให้ครบจำนวนเท่านั้น แม้ว่าเงินซึ่งฝากนั้นจะได้สูญหายไปด้วยเหตุสุดวิสัยก็ตาม ผู้รับฝากก็จำต้องคืนเงินเป็นจำนวนตั้งว่านั้น

มาตรา ๒๓๓ เมื่อใดผู้รับฝากจำต้องคืนเงินแต่เพียงเท่าจำนวนที่ฝาก ผู้ฝากจะเรียกถอนเงินคืนก่อนถึงเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ไม่ได้ หรือฝ่ายผู้รับฝากจะส่งคืนเงินก่อนถึงเวลานั้นก็ไม่ได้คู่กัน

วิธีเฉพาะสำหรับเจ้าสำนักโรงแรม

มาตรา ๖๗๕ เจ้าสำนักโรงแรมหรือโฮเต็ล หรือสถานที่อื่นทำนองเช่น
ว่านั้น จะต้องรับผิดชอบเพื่อความสูญหายหรือบุบสลายอย่างใด ๆ อันเกิดแก่ทรัพย์สิน
ซึ่งคนเดินทางหรือแขกอาศัยหากได้พามา

มาตรา ๖๗๕ เจ้าสำนักต้องรับผิดชอบในการที่ทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแขก
อาศัยสูญหายหรือบุบสลายไปอย่างใด ๆ แม้ถึงว่าความสูญหายหรือบุบสลายนั้นจะเกิด
ขึ้นเพราะผู้คนไปมาเข้าออก ณ โรงแรม โฮเต็ล หรือสถานที่เช่นนั้น ก็คงต้องรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบนี้ ถ้าเกี่ยวข้องกับเงินทองตรา ธนบัตร ตั๋วเงิน พันธบัตร ใบหุ้น ใบ
หุ้นกู้ ประทวนสินค้า อัญมณี หรือของมีค่าอื่น ๆ ไซ้ริ ทำนจำกััดไว้เพียงห้าร้อยบาท
วันแต่จะได้ฝากของมีค่าเช่นนี้ไว้แก่เจ้าสำนัก และได้บอกราคาแห่งของนั้นชัดเจน

แต่เจ้าสำนักไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อความสูญหายหรือบุบสลายอันเกิดแต่เหตุสุดวิสัย
หรือแต่สภาพแห่งทรัพย์สินนั้น หรือแต่ความผิดของคนเดินทางหรือแขกอาศัยผู้นั้นเอง
หรือบิรวารของเขาหรือบุคคลซึ่งเขาได้ต้อนรับ

มาตรา ๖๗๖ ทรัพย์สินซึ่งมิได้นำฝากบอกราคาชัดเจนนั้นเมื่อพบเห็นว่าสูญ
หายหรือบุบสลายขึ้น คนเดินทางหรือแขกอาศัยต้องแจ้งความนั้นต่อเจ้าสำนักโรงแรม
โฮเต็ล หรือสถานที่เช่นนั้นทันที มิฉะนั้นท่านว่าเจ้าสำนักย่อมพ้นจากความรับผิดชอบตั้ง
บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๗๕ และ ๖๗๕

มาตรา ๖๗๗ ถ้ามีค่าแจ้งความปิดไว้ในโรงแรม โฮเต็ล หรือสถานที่อื่น
ทำนองเช่นว่านี้ เป็นข้อความยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบของเจ้าสำนักไซ้ริท่านว่า
ความนั้นเป็นโทษะ เว้นแต่คนเดินทางหรือแขกอาศัยจะได้ตกลงด้วยชัดเจนในการยก
เว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบตั้งว่านั้น

มาตรา ๖๗๘ ในข้อความรับผิดชอบใช้คำสินไหมทดแทนเพื่อทรัพย์สินของคนเดิน
ทางหรือของแขกอาศัยสูญหายหรือบุบสลายนั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาหกเดือน
นับแต่วันที่คนเดินทางหรือแขกอาศัยออกไปจากสถานที่นั้น

มาตรา ๖๗๙ เจ้าสำนักชอบที่จะยึดหน่วงเครื่องเดินทางหรือทรัพย์สินอย่าง
อื่นของคนเดินทางหรือแขกอาศัยอันเอาไว้ในโรงแรม โฮเต็ล หรือสถานที่เช่นนั้นได้

จนกว่าจะได้รับใช้เงินบรรดาที่ค้างชำระแก่ตน เพื่อการพักอาศัยและการอื่น ๆ อันได้ทำให้แก่คนเดินทางหรือแขกอาศัยตามที่เขาพึงต้องการนั้นรวมทั้งการชดใช้เงินทั้งหลายที่ได้ออกแทนไปด้วย

เจ้าสำนักจะเอาทรัพย์สินที่ได้ยึดหน่วงไว้ เช่นว่านั้น ออกขายทอดตลาดแล้วหักเอาเงินใช้จำนวนที่ค้างชำระแก่ตน รวมทั้งค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาดนั้นจากเงินที่ขายทรัพย์สินนั้นก็ได้อีก แต่ท่านมิให้เจ้าสำนักใช้สิทธิตั้งว่านี่จนเมื่อ

(๑) ทรัพย์สินนั้นตกอยู่แก่ตนเป็นเวลานานถึงหกสัปดาห์ยังมิได้รับชำระหนี้สินและ

(๒) อย่างน้อยเดือนหนึ่งก่อนวันขายทอดตลาดตนได้ประกาศโฆษณาในหนังสือพิมพ์ประจำท้องถิ่นฉบับหนึ่งแจ้งความจำนงที่จะขายทรัพย์สินบอกลักษณะแห่งทรัพย์สินที่จะขายโดยย่อ กับถ้ารู้ชื่อเจ้าของ ก็บอกด้วย

เมื่อขายทอดตลาดหักใช้หนี้ดังกล่าวแล้ว มีเงินเหลืออยู่อีกเท่าใดต้องคืนให้แก่เจ้าของ หรือฝากไว้ ณ สำนักงานฝากทรัพย์สินตามบทบัญญัติในมาตรา ๓๓๑ และ ๓๓๓

ลักษณะ ๑๔

เก็บของในคลังสินค้า

หมวด ๑

บทเปิดเสรีทั่วไป

มาตรา ๓๓๐ อันว่านายคลังสินค้านั้น คือบุคคลผู้รับทำการเก็บรักษาสินค้าเพื่อบำเหน็จเป็นทางค้าปกติของตน

มาตรา ๓๓๑ บทบัญญัติทั้งหลายในประมวลกฎหมายนี้อันว่าด้วยฝากทรัพย์สินนั้น ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่การเก็บของในคลังสินค้าด้วยเพียงเท่าที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติในลักษณะนี้

มาตรา ๓๓๒ บทบัญญัติมาตรา ๖๑๖, ๖๑๙, ๖๒๓, ๖๒๕, ๖๓๐, ๖๓๑ และ ๖๓๒ อันว่าด้วยการรับขนนั้น ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่การเก็บของในคลังสินค้า อนุโลมตามควรแก่บท

มาตรา ๓๓๓ นายคลังสินค้าจำต้องยอมให้ผู้ทรงใบรับของคลังสินค้าหรือ

ผู้ทรงประทวนสินค้าตรวจสินค้า และเอาตัวอย่างไปได้ในเวลาอันควรระหว่างเวลาทำงานทุกเมื่อ

มาตรา ๗๗ นายคลังสินค้าจะเรียกให้ผู้ฝากถอนสินค้าไปก่อนสิ้นระยะเวลาที่ตกลงกันไว้ นั้น ท่านว่าหาอาจทำได้ไม่ ถ้าไม่มีกำหนดเวลาส่งคืนสินค้า นายคลังสินค้าจะส่งคืนได้ต่อเมื่อบอกกล่าวให้ผู้ฝากทราบล่วงหน้าเดือนหนึ่ง แต่ท่านมิให้ผู้ฝากต้องถูกบังคับให้ถอนสินค้าไปก่อนเวลาล่วงแล้วสองเดือน นับแต่วันที่ได้ส่งมอบฝากไว้

หมวด ๒

ใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า

มาตรา ๗๗ ถ้าผู้ฝากต้องการไซ้ นายคลังสินค้าต้องส่งมอบเอกสารซึ่งเอาออกจากทะเบียนมีต้นขี้เฉพาะการอันมีใบรับของคลังสินค้าฉบับหนึ่งและประทวนสินค้าฉบับหนึ่งให้แก่ผู้ฝาก

มาตรา ๗๗ อันใบรับของคลังสินค้านั้น ย่อมให้สิทธิแก่ผู้ฝากที่จะสลักหลังโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้าไป เป็นของผู้อื่นได้

มาตรา ๗๗ อันประทวนสินค้านั้น ย่อมให้สิทธิแก่ผู้ฝากที่จะสลักหลังจำหน่ายสินค้าซึ่งจดแจ้งไว้ในประทวนได้โดยไม่ต้องส่งมอบสินค้านั้นแก่ผู้รับสลักหลัง

แต่ว่าเมื่อผู้ฝากประสงค์จะจำหน่ายสินค้า ต้องแยกประทวนออกเสียจากใบรับของคลังสินค้า และส่งมอบประทวนนั้นให้แก่ผู้รับสลักหลัง

มาตรา ๗๗ ใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้าต้องมีเลขลำดับตรงกันกับเลขในต้นขี้ และลงลายมือชื่อของนายคลังสินค้า

อนึ่งใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้านั้น ท่านให้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ

- (๑) ชื่อหรือยี่ห้อ และสำนักของผู้ฝาก
- (๒) ที่ตั้งคลังสินค้า
- (๓) คำบ่าเห็นจสำหรับเก็บรักษา
- (๔) สภาพของสินค้าที่เก็บรักษา และน้ำหนักหรือขนาดแห่งสินค้านั้นกับทั้งสภาพ

จำนวน และเครื่องหมายที่บ่ง

- (๕) สถานที่และวันออกใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้านั้น
- (๖) ถ้าได้กำหนดกันไว้ว่าให้เก็บสินค้าไว้ชั่วคราวเท่าใดให้แจ้งกำหนดนั้นด้วย
- (๗) ถ้าของที่เก็บรักษามีประกันภัยให้แสดงจำนวนเงินที่ประกันภัยกำหนดเวลาที่ประกันภัย และชื่อหรือชื่อของผู้รับประกันภัยด้วย

อนึ่งนายคลังสินค้าต้องจดยรายละเอียดทั้งนี้ลงไว้ในต้นขีวด้วย

มาตรา ๗๗๕ อันใบรับของคลังสินค้าก็ดี ประทวนสินค้านี้ก็ดี ท่านว่าหาอาจออกให้หรือสลักหลังให้แก่ผู้ถือได้ไม่

มาตรา ๗๗๖ เมื่อผู้ใดฝากสลักหลังประทวนสินค้าให้แก่ผู้รับจำนำคู่สัญญาต้องจดยการที่สลักหลังนั้นลงไว้ในใบรับของคลังสินค้าด้วย

ถ้ามิได้จดยไว้ดังนั้น ท่านว่าการจำนำนั้นหาอาจยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ขอสินค้าสลับไปนั้นได้ไม่

มาตรา ๗๗๗ เมื่อประทวนสินค้าได้สลักหลังและส่งมอบแก่ผู้รับจำนำแล้วให้ผู้ฝากกับผู้รับจำนำจดยลงไว้ในประทวนสินค้าเป็นสำคัญ ว่าได้จดยข้อความตามที่บัญญัติในมาตราก่อนไว้ในใบรับของคลังสินค้าแล้ว

มาตรา ๗๗๘ เมื่อใดผู้ฝากจำนำสินค้าและส่งมอบประทวนสินค้าแก่ผู้รับสลักหลังแล้วผู้รับสลักหลัง เช่นนั้นต้องมีจดหมายบอกกล่าวแก่นายคลังสินค้าให้ทราบจำนวนหนี้ซึ่งจำนำสินค้านั้นเป็นประกัน ทั้งจำนวนดอกเบี้ยและวันอันหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระเมื่อนายคลังสินค้าได้รับค่าบอกกล่าว เช่นนั้นแล้ว ต้องจดยการทั้งนี้ลงไว้ในต้นขีว

ถ้าและมีได้จดยในต้นขีว เช่นนั้น ท่านว่าการจำนำนั้นหาอาจยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้เจ้าหนี้ทั้งหลายของผู้ฝากได้ไม่

มาตรา ๗๗๙ ผู้ทรงเอกสารอันมีทั้งใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้านั้น จะให้นายคลังสินค้าแยกสินค้าที่เก็บรักษาไว้ออกเป็นหลายส่วน และให้ส่งมอบเอกสารแก่ตนส่วนละใบก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ผู้ทรงเอกสารต้องคืนเอกสารเดิมแก่นายคลังสินค้า

อนึ่งค่าใช้จ่ายในการแยกสินค้าและการส่งมอบเอกสารใหม่นั้นผู้ทรงเอกสารต้องรับไว้

มาตรา ๗๘๐ กรรมสิทธิ์ในสินค้าที่เก็บรักษาไว้ นั้น ท่านว่าอาจโอนได้แต่

ด้วยสลักหลังใบรับของคลังสินค้าเท่านั้น

มาตรา ๓๘๔ สินค้าซึ่งเก็บรักษาไว้นั้นอาจจำหน่ายได้ แต่ด้วยสลักหลังประทวนสินค้า เมื่อประทวนสินค้าได้สลักหลังแล้วสินค้านั้นจะจำหน่ายแก่ผู้อื่นอีกชั้นหนึ่งด้วย สลักหลังใบรับของคลังสินค้าอย่างเดียวกับสลักหลังประทวนสินค้านั้นก็ได้

มาตรา ๓๘๖ ตราบใดสินค้าที่เก็บรักษาไว้ไม่ได้จำหน่าย ท่านว่าจะโอนใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้าไปต่างหากจากกันไม่ได้อยู่ตราบนั้น

มาตรา ๓๘๗ ในการสลักหลังลงในประทวนสินค้าครั้งแรกนั้นต้องจดแจ้งจำนวนหนี้ที่จำหน่ายสินค้าเป็นประกันทั้งจำนวนดอกเบี้ยย ที่จะต้องชำระและวันที่หนี้จะถึงกำหนดชำระด้วย

มาตรา ๓๘๘ อันสินค้าที่เก็บรักษาไว้ในคลังนั้น จะรับเอาไปได้แต่เมื่อเวนคืนใบรับของคลังสินค้า

มาตรา ๓๘๙ ถ้าได้แยกประทวนสินค้าออกสลักหลังจำหน่ายแล้วจะรับเอาสินค้าได้แต่เมื่อเวนคืนทั้งใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า

แต่ว่าผู้ทรงใบรับของคลังสินค้าอาจให้คืนสินค้าแก่ตนได้ในเวลาใด ๆ เมื่อวางเงินแก่นายคลังสินค้าเต็มจำนวนหนี้ซึ่งลงไว้ในประทวนสินค้ากับทั้งดอกเบี้ยจนถึงวันกำหนดชำระหนี้ด้วย

อนึ่งจำนวนเงินที่วางเช่นนี้ นายคลังสินค้าต้องชำระแก่ผู้ทรงประทวนสินค้าในเมื่อเขาเวนคืนประทวนนั้น

มาตรา ๓๙๐ ถ้าหนี้ซึ่งสินค้าจำหน่ายเป็นประกันมิได้ชำระเมื่อวันถึงกำหนดไซ้ผู้ทรงประทวนสินค้าเมื่อได้ยื่นคำคัดค้านตามระเบียบแล้ว ชอบที่จะให้นายคลังสินค้าขายทอดตลาดสินค้านั้นได้ แต่ท่านห้ามมิให้ขายทอดตลาดก่อนแปดวันนับแต่วันคัดค้าน

มาตรา ๓๙๑ ผู้ทรงประทวนสินค้าต้องมีจดหมายบอกกล่าวให้ผู้ฝากทราบบเวลาและสถานที่ที่จะขายทอดตลาด

มาตรา ๓๙๒ นายคลังสินค้าต้องหักเงินที่ค้างชำระแก่ตนเนื่องด้วยการเก็บรักษาสินค้านั้นจากจำนวนเงินสุทธิที่ขายทอดตลาดได้ และเมื่อผู้ทรงประทวนสินค้านำประทวนมาเวนคืนต้องเอาเงินที่เหลือนั้นให้ตามจำนวนที่ค้างชำระแก่เขา

ถ้ามีเงินเหลือเท่าใด ต้องใช้แก่ผู้รับจำหน่ายคนหลังเมื่อเขาเวนคืนใบรับของคลังสินค้า หรือถ้าไม่มีผู้รับจำหน่ายคนหลังหรือผู้รับจำหน่ายคนหลังได้รับชำระหนี้แล้ว ก็

ให้ชำระเงินที่เหลืออยู่นั้นแก่ผู้ทรงใบรับของคลังสินค้า

มาตรา ๗๗๓ ถ้าจำนวนเงินสุทธิที่ขายทอดตลาดได้ไม่พอชำระหนี้แก่ผู้ทรงประทวนสินค้าไซ้รี นายคลังสินค้าต้องคืนประทวนสินค้าแก่ เขาก็จะบอกจำนวนเงินที่ได้ชำระลงไว้ในประทวนสินค้านั้นแล้วจะลงไว้ในสมุดบัญชีของตนด้วย

มาตรา ๗๗๔ ผู้ทรงประทวนสินค้านั้นมีสิทธิจะไล่เบี้ยเอาจำนวนเงินที่ยังค้างชำระหนี้แก่ผู้สลักหลังคนก่อนๆ ทั้งหมดหรือแต่คนใดคนหนึ่งได้ แต่ต้องได้ขายทอดตลาดภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันตัดค่าน

อนึ่งท่านห้ามมิให้ฟ้องไล่เบี้ยเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่วันขายทอดตลาด

มาตรา ๗๗๕ บทบัญญัติทั้งหลายในประมวลกฎหมายนี้อันว่าด้วยตัวเงินนั้น ท่านให้ใช้ได้ถึงประทวนสินค้าและใบรับของคลังสินค้าซึ่งได้สลักหลังอย่างประทวนสินค้านั้นด้วย เพียงที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติทั้งหลายในลักษณะนี้

มาตรา ๗๗๖ ถ้าเอกสารมีทั้งใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้าหรือแต่อย่างหนึ่งอย่างใดสูญหายไป เมื่อผู้ทรงเอกสารนั้นๆ ให้ประกันตามสมควรแล้ว จะให้นายคลังสินค้าออกให้ใหม่ก็ได้

ในกรณี เช่นนี้ นายคลังสินค้าต้องจดหมายลงไว้ในต้นขั้ว เป็นสำคัญ

ลักษณะ ๑๗

ประนีประนอมยอมความ

มาตรา ๗๘๐ อันว่าประนีประนอมยอมความนั้น คือสัญญาซึ่งผู้เป็นคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายระงับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่งซึ่งมีอยู่ หรือจะมีขึ้นนั้นให้เสร็จไปด้วยต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน

มาตรา ๗๘๑ อันสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ หรือลายมือชื่อตัวแทนของฝ่ายนั้น เป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่

มาตรา ๗๘๒ ผลของสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นย่อมทำให้การเรียกร้องซึ่งแต่ละฝ่ายได้ยอมสละนั้นระงับสิ้นไป และทำให้แต่ละฝ่ายได้สิทธิตามที่แสดงในสัญญานั้นว่าเป็นของตน

ลักษณะ ๑๘

การพนัน และขึ้นต่อ

มาตรา ๘๕๓ อันการพนันหรือขึ้นต่อนั้น ท่านว่าหาก่อให้เกิดหนี้ไม่ สิ่งที่ได้ให้กันไปในการเล่นพนันหรือขึ้นต่อก็จะทวงคืนไม่ได้ เพราะเหตุหามูลหนี้อย่างหนึ่งอย่างใดมิได้

ข้อบัญญัติที่กล่าวนี้ ท่านให้ใช้ตลอดถึงข้อตกลงเป็นมูลหนี้อย่างหนึ่งอย่างใดอันฝ่ายข้างเสียหายขึ้นต่อหากทำให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งเพื่อจะใช้หนี้เงินพนันหรือขึ้นต่อนั้นด้วย

มาตรา ๘๕๔ อันการออกสลากกินแบ่งก็ดี ออกสลากกินรวบก็ดี ท่านว่าเป็นสัญญาอันจะผูกพันต่อเมื่อรัฐบาลได้ให้อำนาจหรือให้สัตยาบันแก่การนั้น เฉพาะรายนอกนั้นท่านให้บังคับตามบทบัญญัติมาตรา ๘๕๓

มาตรา ๘๕๕ ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๓๑๒ และ ๔๑๖ ตัวเงินหรือเอกสารอย่างอื่นทุกฉบับซึ่งออกให้เต็มจำนวน หรือแต่โดยส่วนเพื่อแทนเงินใด ๆ อันได้แต่ชนะพนันหรือขึ้นต่อก็ดี ออกให้เพื่อใช้เงินที่ฮิมมาใช้ในการพนันหรือขึ้นต่อ เช่นว่านั้นก็ดี ท่านว่าไม่สมบูรณ์

เพื่อประโยชน์แห่งบทบัญญัตินี้ เงินรายใดให้ฮิมแก่บุคคลกำลังเล่นการพนันหรือขึ้นต่อ ในเวลาหรือ ณ สถานที่เล่น เช่นนั้นท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเงินนั้นได้ให้ฮิมไปเพื่อเล่นการพนันหรือขึ้นต่อ

ตัวอย่างแนวคำถามคำตอบ สีม ฝากทรัพย์สิน เก็บของในคลังสินค้า ประนีประ
นอมขอมความ การพนันขึ้นต่อ จำนวน ๑๘ ข้อ

ถามข้อ ๑. สีมใช้คงรูป และสีมใช้สินเปลืองเหมือนกัน และต่างกันในสารสำคัญ
อย่างไร

ตอบข้อ ๑. ข้อที่เหมือนกัน

๑. เป็นสัญญาซึ่งประกอบด้วยคู่กรณีทั้ง ๒ ฝ่าย ๆ หนึ่งเรียกว่าผู้ยืม อีก
ฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้ให้ยืม

๒. ผู้ให้ยืมจะต้องส่งมอบทรัพย์สินให้ผู้ยืมได้ใช้

๓. เมื่อผู้ยืมได้ใช้ทรัพย์สินที่ยืมเสร็จแล้ว ผู้ยืมมีหน้าที่ต้องคืนทรัพย์สินให้กับผู้
ให้ยืม

ข้อที่ต่างกัน

๑. สัญญาสีมใช้คงรูปนั้น กรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินที่ยืมสินที่ยืมไม่โอนไปยังผู้ยืม
แต่สัญญาสีมใช้สินเปลืองกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินที่ยืมโอนไปยังผู้ยืม

๒. สัญญาสีมใช้คงรูป ผู้ยืมใช้ทรัพย์สินที่ยืมได้เปล่า แต่สัญญาสีมใช้สินเปลือง
ผู้ยืมอาจได้ใช้ทรัพย์สินที่ยืมโดยต้องเสียค่าตอบแทนด้วยก็ได้

๓. สัญญาสีมใช้คงรูป ผู้ยืมต้องส่งคืนทรัพย์สินที่ยืมมานั้น แต่สัญญาสีมใช้สิน
เปลืองผู้ยืมไม่ต้องส่งคืนทรัพย์สินที่ยืมนั้น แต่ต้องส่งคืนทรัพย์สินเป็นประเภท ชนิด ละ
ปริมาณเช่นเดียวกับทรัพย์สินที่ยืมมานั้น

ถามข้อ ๒. กฎหมายกำหนดหน้าที่ของผู้ยืมใช้คงรูปและสีมใช้สินเปลืองไว้ได้อย่างไร

ตอบข้อ ๒.

๑. กฎหมายกำหนดให้ทั้งผู้ยืมใช้คงรูปและผู้ยืมใช้สินเปลืองมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑.๑ หน้าที่ต้องคืนทรัพย์สิน(ป.พ.พ. มาตรา ๖๕๐, ๖๕๖, ๖๕๐, ๖๕๒)

๑.๒ หน้าที่เสียค่าฤชาธรรมเนียมในการทำสัญญา (ป.พ.พ. มาตรา

๖๕๒, ๖๕๑)

- ๑.๓. หน้าทีเสี่ยค่าส่งมอบทรัพย์สินซึ่งยึด (ป.พ.พ. มาตรา ๖๔๒, ๖๔๑)
- ๑.๔. หน้าทีเสี่ยค่าส่งคืนทรัพย์สินซึ่งยึด (ป.พ.พ. มาตรา ๖๔๒, ๖๔๑)
๒. กฎหมายกำหนดให้แต่เฉพาะผู้ยึดใช้คงรูปมีหน้าทีดังต่อไปนี้
 - ๒.๑. หน้าทีใช้สอยทรัพย์สินที่ยึดโดยไม้อเอาไปใช้การอย่างอื่น นอกจากการอันเป็นปกติแก่ทรัพย์สินนั้น (ป.พ.พ. มาตรา ๖๔๓)
 - ๒.๒. หน้าทีใช้สอยทรัพย์สินที่ยึดโดยไม้อเอาไปใช้การอย่างอื่น นอกจากการอันปรากฏในสัญญา (ป.พ.พ. มาตรา ๖๔๓)
 - ๒.๓. หน้าทีใช้สอยทรัพย์สินที่ยึด โดยไม้อเอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอย (ป.พ.พ. มาตรา ๖๔๓)
 - ๒.๔. หน้าทีใช้สอยทรัพย์สินที่ยึดโดยไม้อเอาไปไว้นานกว่าทีควรจะเอาไว้ (ป.พ.พ. มาตรา ๖๔๓)
 - ๒.๕. หน้าทีจำต้องสงวนทรัพย์สิน ซึ่งยึดไปเหมือนเช่นวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง (ป.พ.พ. มาตรา ๖๔๔)
 - ๒.๖. หน้าทีเสี่ยค่าใช้จ่าย อันเป็นปกติแก่การบำรุงรักษาทรัพย์สินซึ่งยึด (ป.พ.พ. มาตรา ๖๔๗)

ถามข้อ ๓. นาย ก. ขอยึดคณาย ข. มาแล้วเอาคณานั้นไปให้บุคคลภายนอก คือนาย ค. ใช้สอยระหว่างนั้นเองได้เกิดฟ้าผ่า ทำให้คณของนาย ข. ตาย เช่นนี้ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบอย่างใด หรือไม้อ

ตอบข้อ ๓. ว่าโดยหลักแล้ว นาย ก. ผู้ยึดต้องรับผิดชอบใช้ราคาให้นาย ข. ผู้ให้ยึด ทั้งนี้โดยนัย ป.พ.พ. มาตรา ๖๔๓ บัญญัติว่า "ทรัพย์สินซึ่งยึดนั้นถ้าผู้ยึดเอาไป..ให้บุคคลภายนอกใช้สอย..ท่านว่าผู้ยึดจะต้องรับผิดชอบในเหตุทรัพย์สินนั้นสูญหายหรือบุบสลายไปอย่างหนึ่งอย่างใดแม้จะเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย"

แต่ความตอนท้ายของมาตรา ๖๔๓ นั้นเองได้กำหนดข้อยกเว้นไว้ให้ผู้ยึดหลุดพ้นจากความรับผิดชอบได้ ถ้าหากพิสูจน์ได้ว่า ถึงอย่างไรๆ ทรัพย์สินนั้นก็คงจะต้องสูญหายหรือบุบสลายอยู่นั้นเอง เพราะฉะนั้น ตามอนุทการณ ถ้านาย ก. พิสูจน์ได้ เช่นพิสูจน์ว่าแม้นั้นไม้อให้นาย ค. ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกใช้สอย ตนก็จะเอาคณมาเลี้ยง

ไว้ตรงที่ถูกฟ้าผ่า ณ เวลาและสถานที่เดียวกัน หรือโคเป็นโศรณะบาดกำลังจะตายอยู่แล้วแม้ไม่ถูกฟ้าผ่าก็ต้องตาย ดังนี้ นาย ก. ก็อาจหลุดพ้นได้ ความพิงาศแห่งทรัพย์ย่อมเป็นพันแก่เจ้าของคือ นาย ข. ตามภาษิตกฎหมายที่ว่า Res perit domino. (วางหลัก ป.พ.พ. มาตรา ๖๕๓ พร้อมอธิบายด้วย)

ถามข้อ ๕. โจทก์ฟ้องเรียกเงินกู้จากจำเลยเป็นเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีหลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือลงลายมือชื่อจำเลยเป็นผู้กู้มาแสดงจำเลยต่อสู้ว่าได้ชำระหนี้เงินกู้ทั้งหมดด้วยเช็คให้โจทก์แล้ว โดยขอนำพยานบุคคลมาสืบ ถ้าท่านเป็นศาลจะยอมรับฟังพยานบุคคลที่น่าสืบในเรื่องการชำระหนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

ตอบข้อ ๕. ป.พ.พ. มาตรา ๖๕๓ วรรคสอง บัญญัติว่า "ในการกู้ยืมเงินมีหลักฐานเป็นหนังสือนั้นท่านจะนำสืบการใช้เงินได้ ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ให้ยืมมาแสดงหรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมนั้นได้เวนคืนแล้ว หรือได้แทงเพิกถอนลงในเอกสารนั้นแล้ว"

จะเห็นได้ว่า ที่จะอยู่ในบังคับให้ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ให้ยืมมาแสดง ฯลฯ นั้น ก็เฉพาะแต่การนำสืบการใช้เงิน แต่ตามอุทากรณ์ จำเลยขอนำสืบการใช้เช็คซึ่งมิใช่เงิน จึงไม่อยู่ในบังคับของมาตรา ๖๕๓ วรรคสอง ที่จะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ให้ยืมมาแสดง ฯลฯ ฉะนั้น ถ้าข้าพเจ้าเป็นศาลก็จะยอมรับฟังพยานบุคคลที่น่าสืบในเรื่องการชำระหนี้ (ฎีกาที่ ๖๗๖/๒๕๐๕) (วางหลักกฎหมาย มาตรา ๖๕๓)

ถามข้อ ๕. ดอกเบี้ยคืออะไร กฎหมายจำกัดเกี่ยวกับการเรียกดอกเบี้ยไว้อย่างไรหรือไม่

นายแดงให้นายดำยืมข้าวสารไป ๒ ถัง โดยตกลงกันว่า ให้นายดำส่งคืนข้าวสาร ๓ ถัง ข้อตกลงนี้ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เพราะเหตุใด

ตอบข้อ ๕. ดอกเบี้ยคืออะไร กฎหมายไม่ได้ให้คำจำกัดความไว้ แต่โดยนัยคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๕๐/๒๕๐๒ อธิบายว่า "ผลประโยชน์ที่เรียกเป็นดอกเบี้ยจะเกิดขึ้น

ได้จากหนี้เงินเท่านั้น" จึงเป็นที่เข้าใจได้ว่า ดอกเบี้ยนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นเงิน หากแต่ขอให้เป็นผลประโยชน์ และเป็นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากหนี้ที่เป็นเงินก็เรียกว่าเป็นดอกเบี้ยได้แล้ว

กฎหมายจำกัดเกี่ยวกับการเรียกดอกเบี้ยไว้ดังปรากฏตาม ป.พ.พ. มาตรา ๖๕๔ ว่าท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปีถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้นก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี

ข้อตกลงนี้ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ถือว่าเป็นการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา เพราะหนี้คือสิ่งที่ยึดกันตามอนุทวารณ์ไม่ใช่เงิน หากแต่เป็นข้าวสาร ข้าวสารอีก ๑ ถังที่เรียกเป็นประโยชน์ตอบแทนเพิ่มขึ้นนั้นไม่ใช่ดอกเบี้ย เมื่อไม่ใช่ดอกเบี้ย แม้จะคำนวณแล้วประโยชน์ตอบแทนจะสูงเกินกว่าร้อยละสิบห้าต่อปี ก็ไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๔

ถามข้อ ๖. ข้อตกลงที่ผู้กู้ยอมรับเอาทรัพย์สินอย่างอื่นไปแทนจำนวนเงินที่กู้ก็ดี และข้อตกลงที่ผู้ให้กู้ยอมรับเอาทรัพย์สินอย่างอื่นเป็นการชำระหนี้แทนจำนวนเงินที่ให้กู้ไปก็ดีมีกฎหมายบัญญัติบังคับไว้ในเรื่องเหล่านี้อย่างไรบ้างให้อธิบายและยกตัวอย่างประกอบด้วย

ตอบข้อ ๖. ปัญหาในข้อนี้แยกอธิบายได้เป็น ๒ ตอน คือ

๑. ข้อตกลงที่ผู้กู้ยอมรับเอาทรัพย์สินอย่างอื่นไปแทนเงินที่กู้

ข้อตกลงเช่นนี้กฎหมายบัญญัติไว้ว่า ให้คิดเป็นหนี้เงินเท่ากับราคาท้องตลาดของทรัพย์สินที่ยอมรับไว้วันนั้น ราคาท้องตลาดนั้นต้องเป็นราคาในขณะที่ส่งมอบและเป็นราคา ณ สถานที่ที่ส่งมอบทรัพย์สินนั้นด้วย กล่าวคือ กฎหมายอนุญาตให้ทำสัญญากู้เงินกันโดยตกลงรับของไปแทนเงินได้ แต่จะกำหนดราคาของเอาตามอำเภอใจไม่ได้ ทั้งนี้ก็เพื่อป้องกันการได้เปรียบเสียเปรียบกันโดยมิชอบ ถ้าตกลงกันชัดต่อข้อบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวข้อตกลงนั้นจะตกเป็นโมฆะไปทันที

ตัวอย่าง เช่น นาย ก. กู้เงินนาย ข. ๑,๕๐๐ บาท ทำสัญญาเป็นหนังสือลงลายมือกันถูกต้อง แต่ไปตกลงกันรับข้าวเปลือกหนึ่งเกวียนแทนการรับเงิน ๑,๕๐๐ บาท ตามสัญญาข้อตกลงเช่นนี้ใช้ไม่ได้ต้องตกเป็นโมฆะไป แต่ถ้าตกลงกันว่าจะกู้เงินกัน

โดยรับเอาข้าวเปลือกไปแทนเงิน จำนวนหนึ่งที่คู่กันนั้นให้คิดเป็นเงินเท่ากับราคาของข้าวเปลือกในท้องตลาดที่ซื้อขายกันทั่ว ๆ ไปในท้องถิ่นนั้นในขณะที่ส่งมอบข้าวเปลือกกันเช่นนี้แล้วสัญญาคู่กันก็ใช้บังคับกันได้ กล่าวคือ ราคาข้าวเปลือกคิดเป็นเงินเท่าใด ก็เป็นหนี้เงินคู่กันเท่านั้น

๒. ข้อตกลงที่ผู้ให้กู้ยอมรับเอาทรัพย์สินอย่างอื่นเป็นการชำระหนี้แทนเงินที่กู้ไป

การชำระหนี้เงินด้วยสิ่งของอย่างอื่นนี้ กฎหมายบัญญัติว่า ถ้าเจ้าหนี้ผู้ให้กู้ยินยอมรับ ก็ให้คิดเป็นเงินเท่ากับราคาท้องตลาดของสิ่งของนั้น ในเวลาและสถานที่ที่ส่งมอบกฎหมายบัญญัติไว้ต่อไปด้วยว่า ถ้าข้อตกลงใด ๆ ที่ขัดกับหลักเกณฑ์ที่กล่าวแล้วยอมตกเป็นโมฆะ ฉะนั้น ถ้าได้ทำสัญญายืมเงินกันแล้วระบุไว้ในสัญญาว่าจะรับเอาทรัพย์สินสิ่งของอื่นเป็นจำนวนแน่นอนเป็นการใช้หนี้ โดยมิได้ตกลงกันให้ถือเอาราคาของทรัพย์สินหรือสิ่งของนั้นในท้องตลาด ณ สถานที่นั้น ๆ ในเวลาที่จะชำระหนี้กันเป็นการชำระหนี้เงินที่กู้แล้ว ข้อตกลงการชำระหนี้ด้วยของนั้นย่อมเป็นโมฆะเสียเปล่าบังคับกันไม่ได้

ตัวอย่าง นาย ก. ทำสัญญากู้เงิน นาย ข. ๑,๕๐๐ บาท ตกลงสัญญากันไว้ด้วยว่าเมื่อครบหนึ่งปี นาย ก. จะนำข้าวเปลือกหนึ่งเกวียนมาเป็นการชำระหนี้เงินกู้ ๑,๕๐๐ บาท ข้อตกลงชำระหนี้เช่นนี้ย่อมตกเป็นโมฆะไปตามกฎหมายเพราะมิได้ระบุไว้ว่าให้คิดราคาข้าวเปลือกที่จะมาชำระหนี้ กันตามราคาท้องตลาดในท้องถิ่นนั้นในขณะที่ทำการชำระหนี้ เมื่อข้อตกลงเป็นโมฆะไปตามกฎหมายแล้วเช่นนี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจึงไม่อาจถือเอาประโยชน์จากข้อตกลงที่เสียเปล่านั้นได้

ถามข้อ ๓. ก. ยืมเงิน ข. ๕๐๐ บาท โดย ก. ทำหลักฐานการยืมเป็นหนังสือลงลายมือชื่อ ก. แล้วมอบไว้กับ ข. แต่ปรากฏว่า ข. ไม่ได้มอบเงิน ๕๐๐ บาทแก่ ก. ตามหลักฐานดังกล่าวแต่ได้มอบข้าวสารเป็นจำนวน ๕ ถังให้กับ ก. ไป หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าขณะส่งมอบข้าวสารแก่กันนั้น ข้าวสารมีราคาท้องตลาดถึงละ ๑๐๐ บาท แต่ขณะเมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระข้าวสารมีราคาท้องตลาดถึงละ ๑๕๐ บาท เช่นนี้ถามว่า

- (๑) เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ ก. จะต้องชำระหนี้ให้กับ ข. เป็นเงินเท่าใด
- (๒) ถ้าข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในหลักฐานการยืมที่ทำให้ไว้แก่กันนั้นได้มีข้อ

ตกลงเพิ่มเติมว่าให้คิดเป็นหนี้เงินค้ำชำระ เท่ากับราคาท้องตลาดของข้าวสารในเวลาและ ณ สถานที่ส่งคืน เช่นนี้ ถ้ามว่า ก. จะต้องชำระหนี้ให้กับ ข. เป็นเงินเท่าใด

ตอบข้อ ๗.

(๑) ก. จะต้องชำระหนี้ให้กับ ข. เป็นเงิน ๕๐๐ บาท เพราะโดยนัยมาตรา ๖๕๖ วรรคแรก ให้คิดเป็นหนี้เงินค้ำชำระโดยจำนวนเท่ากับราคาท้องตลาดแห่งสิ่งของหรือทรัพย์สินนั้นในเวลาและ ณ สถานที่ส่งมอบ เมื่อของคือข้าวสารมีราคาท้องตลาดในเวลาและ ณ สถานที่ส่งมอบถึงละ ๑๐๐ บาท ๕ ถึงเป็นเงิน ๕๐๐ บาท นาย ก. จึงเป็นหนี้ นาย ข. ๕๐๐ บาทเท่านั้น

(๒) แม้จะมีข้อตกลงให้คิดเป็นหนี้ค้ำชำระเท่ากับราคาท้องตลาดของข้าวในเวลาส่งคืน ซึ่งในเวลาส่งคืน ข้าวสารมีราคาถึงละ ๑๕๐ บาท ๕ ถึงเป็นเงิน ๖๐๐ บาท นาย ก. ก็หาต้องชำระเป็นเงิน ๖๐๐ บาทตามที่ตกลงไม่ เพราะข้อตกลงให้คิดราคาทรัพย์สินตามราคาท้องตลาดในเวลาและ ณ สถานที่ส่งคืนเป็นการตกลงที่ขัดกับมาตรา ๖๕๖ วรรคแรก ดังกล่าวข้อตกลงนี้จึงเป็นโมฆะ ตามมาตรา ๖๕๖ วรรคท้าย นาย ก. จึงยังคงต้องชำระให้ นาย ข. เป็นเงิน ๕๐๐ บาทเช่นเดิม ทั้งนี้ตามมาตรา ๖๕๖ วรรคแรกนั่นเอง (วางหลักกฎหมาย ป.พ.พ.มาตรา ๖๕๖ ด้วย)

ถามข้อ ๘. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๖๕ บัญญัติว่า

"ผู้รับฝากจำต้องคืนทรัพย์สินซึ่งรับฝากไว้ให้แก่ผู้ฝากหรือทรัพย์สินนั้นฝากในนามของผู้ใดคืนให้แก่ผู้นั้นหรือผู้ฝากได้รับคำสั่งโดยชอบให้คืนทรัพย์สินนั้นไปแก่ผู้ใดคืนแก่ผู้นั้น แต่หากผู้ฝากทรัพย์สินตาย ท่านให้คืนทรัพย์สินนั้นให้แก่ทายาท"

บทบัญญัติดังกล่าวหมายความว่าอย่างไร อธิบาย

นาย ก. ฝากเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ไว้กับนาย ข. มีกำหนด ๑ ปี หลังจากฝากได้ ๖ เดือน นาย ก. ตาย ดังนี้ นาย ข. มีหน้าที่จะต้องปฏิบัติอย่างไรหรือไม่ เพราะเหตุใด

ตอบข้อ ๘. โดยหลักแล้วผู้รับฝากจะต้องคืนทรัพย์สินที่รับฝากไว้ให้แก่ผู้ฝาก ผู้รับ

ฝากจะไม่คืนให้ผู้ฝากได้ก็มียู่เพียง ๓ กรณีเท่านั้น คือ

(๑) คืนให้แก่บุคคลที่ผู้ฝากได้ฝากทรัพย์สินแทน เช่น นาย ก. เป็นบิดาของ นาย ข. ซึ่งนาย ข. มีทรัพย์สินมีค่า นาย ก. เอาทรัพย์สินของนาย ข. ไปฝากไว้กับนาย ค. โดยฝากในนามของนาย ข. หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ฝากแทนนาย ข. ดังนี้ นาย ค. ส่งทรัพย์สินที่รับฝากไว้คืนให้แก่ นาย ข.

(๒) คืนให้แก่บุคคลที่มีค่าสิ่งโดยชอบระบุให้คืน เช่น ผู้ฝากอาจจะมีความประสงค์ให้ผู้รับฝากให้คืนทรัพย์สินแก่บุคคลใด ผู้รับฝากก็ต้องคืนให้บุคคลที่ระบุในคำสั่งนั้น อนึ่ง เนื่องจากความในมาตรา ๖๖๕ วรรคแรกนี้ไม่ได้ระบุถึงบุคคลผู้ให้คำสั่งว่าจะต้องเป็นใครกฎหมายบอกแต่เพียงว่าถ้าเป็นคำสั่งโดยชอบก็เป็นอันว่าใช้ได้ คือผู้รับฝากปฏิบัติตามคำสั่งได้ เพราะฉะนั้น เข้าใจว่าถ้าเป็นคำสั่งศาลให้ผู้รับฝากส่งคืนทรัพย์สินที่รับฝากไว้กับผู้ใดผู้รับฝากก็ต้องคืนให้บุคคลนั้นตามคำสั่งศาล

(๓) คืนให้กับทายาทของผู้ฝากในกรณีที่ผู้ฝากตาย ข้อนี้ถ้าดูด้วยภาษาไทยที่เขียนเพียงว่า "แต่หากผู้ฝากทรัพย์สินท่านให้คืนทรัพย์สินนั้นให้แก่ทายาท" ก็อาจทำให้สงสัยว่าคืนให้กับทายาทของใคร แต่ถ้าดูต้นฉบับคำแปลภาษาอังกฤษก็หายสงสัย เพราะฉบับคำแปลภาษาอังกฤษระบุชัดว่า ในกรณีที่ผู้ฝากตาย ให้คืนทรัพย์สินที่ฝากแก่ทายาทของเธอ คือคืนให้ทายาทของผู้ฝาก

นาย ข. มีหน้าที่ต้องคืนเงินที่รับฝากแก่ทายาทของนาย ก. โดยพลัน ทั้งนี้ ตามนัย มาตรา ๖๖๕ วรรคท้าย แห่ง ป.พ.พ. นั้นเองที่บัญญัติว่า "แต่หากผู้ฝากทรัพย์สินตาย ท่านให้คืนทรัพย์สินนั้นให้แก่ทายาท"

แม้ ป.พ.พ. มาตรา ๖๗๓ บัญญัติว่า "เมื่อใดผู้รับฝากจำต้องคืนเงินแต่เพียงเท่าจำนวนที่ฝาก ผู้ฝากจะเรียกถอนเงินคืนก่อนถึงเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ไม่ได้ หรือฝ่ายผู้รับฝากจะส่งเงินคืนก่อนถึงเวลานั้นก็ไม่ได้ดูกัน" ซึ่งอาจทำให้เห็นไปได้ว่า นาย ข. ยังไม่ต้องคืนเงินที่รับฝาก เพราะเหตุว่ายังไม่ถึงกำหนดตามสัญญาก็ตาม อ้างมาตรา ๖๗๓ มาขึ้นทายาทของ นาย ก. ไม่ได้ ต้องตีความมาตรา ๖๖๕ วรรคท้ายโดยเคร่งครัด (ฎีกาที่ ๘๐/๒๕๑๑)

ถามข้อ ๔. นางสาวน้อยฝากสร้อยคอทองคำไว้กับนางใหญ่ให้ช่วยดูแลรักษาเมื่อนางใหญ่รับมอบสร้อยนั้นแล้วก็ใช้สวมใส่ทันที นางสาวน้อยเห็นก็เฉย ไม่ได้ทักท้วง

ประการใด วันหนึ่งขณะนางใหญ่ไปช้ระนอกบ้าน ถูกคนร้ายกระชากสร้อยนั้นแล้ววิ่งหนีไปอย่างรวดเร็ว นางใหญ่ร้องให้คนช่วยแต่ก็ไม่อาจติดตามเอาคืนได้ เช่นนี้ นางใหญ่จะต้องรับผิดชอบนางสาวน้อยอย่างไรหรือไม่ เพราะเหตุใด

ตอบข้อ ๙. แม้โดยหลักแล้ว ผู้รับฝากไม่อาจใช้ทรัพย์สินที่ฝากก็ตาม แต่ถ้าผู้ฝากอนุญาต ผู้รับฝากก็ใช้ได้ กรณีตามอุทธรณ์ น่าจะถือว่าผู้ฝากอนุญาตให้ใช้ได้แล้ว โดยปริยาย เพราะฉะนั้นเมื่อทรัพย์สินที่ฝากสูญหายโดยมิใช่ความผิดของผู้รับฝาก จึงเอาผิดกับผู้รับฝากไม่ได้ (ป.พ.พ. มาตรา ๖๖๐) นางใหญ่ไม่ต้องรับผิดชอบ (วางหลักกฎหมาย ป.พ.พ.มาตรา ๖๖๐)

ถามข้อ ๑๐. นาย ก. เข้ามารับประทานอาหารในห้องอาหารของโรงแรมมีชื่อแห่งหนึ่งโดยจอดรถไว้ในบริเวณโรงแรม ครั้นรับประทานอาหารเสร็จแล้ว กลับออกมาที่รถ ปรากฏว่ารถหายถามว่า นาย ก. จะเรียกค่าเสียหายที่รถ สูญหายจากเจ้าสำนักโรงแรมได้เพียงใดหรือไม่

ตอบข้อ ๑๐. นาย ก. เรียกค่าเสียหายใด ๆ ไม่ได้ เพราะ นาย ก. เพียงแค่รับประทานอาหารเท่านั้นนาย ก. ไม่ได้เข้ามาพักอาศัยในโรงแรมโดยเสียค่าที่พักอย่างใด นาย ก. จึงไม่ใช่คนเดินทางหรือแขกอาศัย เจ้าสำนักจึงไม่ต้องรับผิดชอบในความสูญหายแห่งทรัพย์สินซึ่งผู้อื่นที่มีใช้คนเดินทางหรือแขกอาศัยหากได้พามาไว้ในโรงแรม ทั้งนี้ เพราะกฎหมายบัญญัติให้เจ้าสำนักต้องรับผิดชอบในความสูญหายหรือบุบสลายแห่งทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแขกอาศัยหากได้พามาไว้ในโรงแรมเท่านั้น (ป.พ.พ. มาตรา ๖๗๘) (วางหลักกฎหมาย มาตรา ๖๗๘)

ถามข้อ ๑๑. นางสาวงามฟ้ามีอาชีพเป็นนางแบบ ได้มาพักยังโรงแรมมีชื่อแห่งหนึ่งโดยได้นำเอาเสื้อผ้าไหมไทยลายฉลุ ๒ ชุด ราคาชุดละ ๑๘,๐๐๐ บาท ใส่กระเป๋าเดินทางติดตัวมาด้วย แต่มิได้นำฝากบอกราคาชัดเจนไว้เป็นพิเศษกับเจ้าสำนักโรงแรมที่ตนพัก ครั้นพักได้ไม่กี่วันปรากฏว่า ชุดไหมไทยลายฉลุทั้ง ๒ ชุดดังกล่าวถูกคนร้ายลักพาไป ในขณะที่นางสาวงามฟ้าออกไปเดินเล่นนอกห้องพักโดยมิได้เปลือ

เลอบเปิดห้องทิ้งไว้ และเมื่อทราบว่าของนางสาวงามฟ้าก็ได้รีบแจ้งให้เจ้าสำนัก
โรงแรมทราบทันที ดังนั้นเจ้าสำนักโรงแรมจะต้องรับผิดชอบเพียงใดหรือไม่

ตอบข้อ ๑๑. ป.พ.พ. มาตรา ๖๗๕ วรรคแรกและวรรคสองบัญญัติว่า

"เจ้าสำนักต้องรับผิดชอบในการที่ทรัพย์สินของคนเดินทาง หรือแขกอาศัยสูญหาย
หรือบุบสลายไปอย่างใด ๆ แม้ถึงว่าความสูญหายหรือบุบสลายนั้นจะเกิดขึ้นเพราะผู้
คนไปมาเข้าออก ณ โรงแรม โฮเต็ล หรือสถานที่เช่นนั้น ก็คงต้องรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบนี้ ถ้าเกี่ยวข้องกับเงินทองตรา ชนบัตร ตั๋วเงิน พันธบัตร ใบหุ้น ใบ
หุ้นกู้ ประทวนสินค้า อัญมณี หรือของมีค่าอื่น ๆ ไซ้ ท่านจำกัดไว้เพียงห้าร้อยบาท
วันแต่จะได้ฝากของมีค่าเช่นนี้ไว้แก่เจ้าสำนักและได้บอกราคาแห่งของนั้นชัดเจน"

สาระสำคัญของอุทธรณ์อยู่ที่ว่า เสื้อผ้าไหมไทยลายฉลุทั้ง ๒ ชุดนั้น เป็น
"ของมีค่าอื่น ๆ" ตามความหมายของมาตรา ๖๗๕ วรรคสองหรือไม่ใช่

วินิจฉัยได้ดังนี้คือ เมื่อได้พิจารณาลักษณะของทรัพย์สินตามที่มาตรา ๖๗๕
วรรคสองระบุ จะเห็นได้ว่า ล้วนแล้วแต่เป็นทรัพย์สินที่มีลักษณะพิเศษตรงที่เจ้าสำนัก
จะไม่อาจทราบได้เองว่า คนเดินทางหรือแขกอาศัยนำติดตัวมาด้วยและราคาเท่าใด
เพราะฉะนั้น คำว่า "ของมีค่าอื่น ๆ" ก็น่าจะต้องมีลักษณะพิเศษดังที่กล่าวแล้ว เช่น
เดียวกัน

ตามพฤติการณ์จากอุทธรณ์จะเห็นได้ว่า เจ้าสำนักไม่อาจหยิ่งทราบได้เอง
ว่านางสาวงามฟ้าได้นำเสื้อผ้าราคาแพงติดปกติดอย่างใดติดตัวมาด้วยเสื้อผ้าดังกล่าว
จึงควรจัดอยู่ในความหมายของคำว่า "ของมีค่าอื่น ๆ" ตามมาตรา ๖๗๕ วรรค
สองได้

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า นางสาวงามฟ้าไม่ได้นำฝากบอกราคาชัดเจนไว้กับ
เจ้าสำนักแล้วของมีค่าดังกล่าวหายไป เจ้าสำนักจึงคงต้องรับผิดชอบเพียง ๕๐๐ บาท
เท่านั้น (มาตรา ๖๗๕ วรรคสองตอนแรก) หากต้องรับผิดชอบเต็มจำนวนถึง ๓๖,๐๐๐
บาทไม่ กรณีไม่เข้าข้อยกเว้นของมาตรา ๖๗๕ วรรคสองตอนท้าย และไม่เข้าเกณฑ์
ที่จะถือว่าทรัพย์สินหายเป็นทรัพย์สินทั่วไป ตามนัยมาตรา ๖๗๕ วรรคแรกเสียแล้ว

ถามข้อ ๑๒. ท่านมีหลักที่จะพิจารณาหรือไม่ว่า อย่างไรเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับสัญญา

เก็บของในคลังสินค้า อย่างไรก็ตามเป็นสัญญาฝากทรัพย์สินธรรมดา

ตอบข้อ ๑๒. หลักที่จะนำมาใช้ตามปัญหานี้ได้ คือหลักความแตกต่างในสาระสำคัญระหว่างสัญญาฝากทรัพย์สินธรรมดา กับสัญญาเก็บของในคลังสินค้า ซึ่งมีอยู่ดังต่อไปนี้

๑. วัตถุประสงค์แห่งสัญญาฝากทรัพย์สินได้แก่ทรัพย์สินทั้งปวงแต่ในสัญญาเก็บของในคลังสินค้า วัตถุประสงค์แห่งสัญญาต้องเป็นสินค้า

๒. สัญญาฝากทรัพย์สิน ผู้รับฝากจะเรียกบำเหน็จค่าฝากหรือไม่ก็ได้ แต่สัญญาเก็บของในคลังสินค้านั้น ผู้รับฝาก (นายคลังสินค้า) ทำการรับฝากเพื่อบำเหน็จเป็นทางค้าปกติของตน ดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๓๗๐ ว่า "อันว่านายคลังสินค้านั้น คือบุคคลที่รับทำการเก็บรักษาสินค้าเพื่อบำเหน็จเป็นทางค้าปกติของตน"

๓. สถานที่ใช้เก็บสินค้าตามสัญญาฝากทรัพย์สินธรรมดาจะเป็นที่ใดก็ได้แต่สถานที่เก็บสินค้าในสัญญาเก็บของในคลังสินค้านั้น จะต้องเป็นคลังสินค้านั้น

๔. สัญญาฝากทรัพย์สินนั้น ผู้รับฝากจะทำหลักฐานเป็นหนังสือให้ไว้กับผู้ฝากหรือไม่ก็ได้ ถ้าทำไว้ หลักฐานดังกล่าวมีประโยชน์ก็แต่เฉพาะทำให้สามารถพิสูจน์ต่อศาลได้ว่าได้มีการฝากทรัพย์สินกันจริงเท่านั้น แต่สำหรับการเก็บของในคลังสินค้า ถ้าผู้ฝากต้อง การนายคลังสินค้าจะต้องออกใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้าให้ เอกสารทั้ง ๒ ฉบับนี้ นอกจากจะเป็นหลักฐานสามารถพิสูจน์สัญญาเก็บของในคลังสินค้าได้แล้ว ยังมีลักษณะพิเศษที่ใบรับของคลังสินค้าใช้เป็นเครื่องมือแห่งการโอนสินค้าที่ฝากได้ และประทวนสินค้าใช้เป็นเครื่องมือแห่งการจำนำสินค้าที่ฝากไว้ นั้นได้

ถามข้อ ๑๓. จำเลยผิดสัญญาหมั้นต่อโจทก์ จึงได้ประนีประนอมยอมความโดยมิได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือ ต่อมาโจทก์กลับฟ้องในเรื่องผิดสัญญาหมั้นเก่าที่ได้ปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอมยอมความกันไปแล้วนั้นอีก ดังนี้ ถ้าท่านเป็นศาลจะตัดสินอย่างไร

ตอบข้อ ๑๓. ปัญหาที่ควรพิจารณามีว่า สัญญาประนีประนอมยอมความที่มีได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือนั้น เป็นสัญญาประนีประนอมยอมความที่สมบูรณ์หรือไม่ ปรากฏว่า ป.พ.พ. มาตรา ๔๕๑ บัญญัติไว้เพียงว่า "อันสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดหรือลายมือชื่อ

ตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่" เท่านั้นไม่ได้หมายความว่า สัญญาประนีประนอมยอมความที่มีได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือกลายเป็นสัญญาที่ไม่สมบูรณ์ไป และเมื่อสัญญาประนีประนอมยอมความที่มีได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือมีความสมบูรณ์ได้ ก็ย่อมยังให้เกิดผลตามกฎหมายได้ซึ่งผลของสัญญาประนีประนอมมีประการใดนั้น ป.พ.พ. มาตรา ๘๕๒ บัญญัติไว้แล้วว่า"ผลของสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นย่อมทำให้การเรียกร้องซึ่งแต่ละฝ่ายได้ยอมสละนั้นระงับสิ้นไป และทำให้แต่ละฝ่ายได้สิทธิตามที่แสดงในสัญญานั้นว่าเป็นของตน"ก็เมื่อโจทก์ได้ยอมสละสิทธิเรียกร้องอันเนื่องจากจำเลยผิดสัญญาหมั้นโดยทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันไปแล้วเช่นนี้ สิทธิเรียกร้องดังกล่าวของโจทก์จึงระงับสิ้นไป นั้นหมายความว่าโจทก์ไม่อาจฟ้องจำเลยในเรื่องผิดสัญญาหมั้นเท่านั้นได้ ตัดสินยกฟ้อง(ฎีกาที่ ๖๒๙/๒๕๕๐) ฎีกาข้อ ๑๕. สัญญาการพนันและขันต่อต้องมีทั้งทางได้และทางเสีย เป็นความจริงหรือไม่ อธิบาย

นายมงคลตกลงจ้างนายสนิทเป็นทนายความฟ้อง และแก้ต่างในคดีเรื่องขอแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินและเรื่องไถ่ที่นา ให้ค่าจ้างนายสนิท ๒๐,๐๐๐ บาท เมื่อชนะคดีทุกศาลและค่าทนายที่ศาลให้ก็ให้เป็นค่าจ้างเพิ่มแก่นายสนิทด้วย แต่ถ้านายมงคลเป็นฝ่ายแพ้ นายมงคลจะไม่ให้เงินนายสนิทเลย ดังนี้ ถ้านายมงคลชนะคดีทุกศาลแล้วไม่ยอมปฏิบัติตามสัญญานายสนิทจะฟ้องเรียกเงินตามสัญญาได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

ตอบข้อ ๑๕. ที่ว่าสัญญาการพนันและขันต่อต้องมีทั้งทางได้และทางเสียนี้เป็นความจริงและนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ กล่าวคือ หากสัญญาใดมีแต่ทางจะได้ทางเดียวไม่มีทางเสีย หรือมีแต่ทางเสียทางเดียวไม่มีทางได้ ก็ทำให้การพนันและขันต่อไม่ตั้งตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาที่ ๕๓๕/๒๕๓๗ คดีระหว่างอัยการศาลอุทธรณ์ นายгимสัน จำเลย ข้อเท็จจริงในคดีปรากฏว่าจำเลยแจกตั๋วสลากให้แก่คนที่มาซื้อของในร้าน แล้วจำเลยก็ออกสลาก เลขสลากตรงกับตั๋วสลากของผู้ใด จำเลยก็จ่ายรถถีบให้หนึ่งคัน ปรากฏว่า จำเลยไม่ได้ขึ้นราคาของที่ขายผิดจากปกติ ดังนี้ ศาลวินิจฉัยว่ามีใช้การพนันเพราะจำเลยมีแต่เสียเท่านั้น

ป.พ.พ. มาตรา ๘๕๓ บัญญัติว่า "อันการพนันหรือขันต่อนั้น ท่านว่าหาก่อให้เกิดหนี้ไม่."ซึ่งหมายความว่าโดยปกติข้อตกลงใดถ้าถือว่าเป็นการพนันหรือขันต่อแล้ว

จะฟ้องร้องบังคับให้ปฏิบัติตามสัญญาได้ ในทางตรงกันข้ามถ้ามิใช่เป็นสัญญาการพนัน หรือชั้นต่อ ย่อมฟ้องร้องบังคับให้ปฏิบัติตามสัญญาได้ จึงมีข้อควรพิจารณาว่า ข้อตกลงที่นายสนิททำไว้กับนายมงคลตามอุทธรณ์นี้ เป็นการพนันหรือชั้นต่อหรือมิใช่ ถ้าเป็น นายสนิทฟ้องเรียกเงินตามสัญญาได้ แต่ถ้าไม่เป็นก็ฟ้องไม่ได้

ดังได้กล่าวแล้วว่า ข้อตกลงใดอันจะถือว่าเป็นการพนันหรือชั้นต่อนั้น จะต้อง เป็นข้อตกลงที่คู่กรณีแต่ละฝ่ายมีทั้งทางได้และทางเสีย มิใช่ว่า ฝ่ายหนึ่งมีแต่ทางได้ อีกฝ่ายหนึ่งมีแต่ทางเสียเท่านั้น ข้อตกลงตามอุทธรณ์ ปรากฏว่า นายมงคลไม่มีทาง เสียเลย นายมงคลมีแต่ทางได้คือ ได้ประโยชน์ในการที่มีผู้ว่าความให้ตนเปล่าๆ ถ้า แพ้คดี ส่วนการที่นายมงคลจะต้องชำระค่าทนายเมื่อนายสนิทว่าความให้ตนชะนั้นนั้นถือ ไม่ได้ว่าตนมีทางเสีย เพราะมิใช่เป็นการเสียเปล่าแต่ตนได้ประโยชน์จากการที่ นายสนิทลงแรงว่าความให้เป็นการตอบแทน เมื่อฝ่ายหนึ่งมีแต่ทางได้ไม่มีทางเสียด้วย เช่นนี้ จึงมิใช่สัญญาการพนันหรือชั้นต่อ นายสนิทจึงฟ้องเรียกเงินตามสัญญาได้ (ฎีกา ที่ ๓๒๓/๒๔๗๗, และที่ ๑๐๗๒/๒๔๙๙)
